

Bahçivan: Gelecek için sanayide dönüşüm artık kaçınılmaz

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, sürdürülebilir gelecek için dönüşümün artık kaçınılmaz olduğunu belirterek, “Özellikle seslerini duyurmakta zorlanan gençleri, kadınları ve engellileri dinlemekle yetinmemeli; anlamaya, desteklemeye ve yollarını açmaya daha çok çaba göstermeliyiz.” dedi.

ISO tarafından bu yıl “Başka Türü Mümkün: Sürdürülebilir Gelecek için Dönüşümü Birlikte Tasarlamak” temasıyla düzenlenen 15. **Sanayi Kongresi**, Haliç Kongre Merkezi’nde yapıldı. Covid-19 salgınının olumsuzlukların yanında önemli kazanımlar da getirdiğini belirten Bahçivan, şöyle konuştu: “Pandemi, gezegenimizdeki yaşama ilişkin uzun ve zorluklarla dolu filmin sadece kısa bir fragmanı olabilir. Asıl bizi bekleyen korkutucu film, iklim değişikliği ve bunun yıkıcı etkileridir. İklim değişikliğiyle mücadelede geciktığımız her gün bize daha büyük zorluk getiriyor. Bu konuda geleceğe umutla bakmaya devam edebilmek için bilimin sesine kulak vermeli ve küresel anlamda iş birliğini tesis etmeliyiz. **ISO** olarak sürdürülebilir gelecek için **sanayide** dönüşümün şart olduğunun ve bu dönüşümü ancak siz paydaşlarımızla birlikte tasarladığımızda başka türlü-sünü mümkün kılacağımızın bilincindeyiz.” **Erdal Bahçivan**, **ISO** olarak

İstanbul Sanayi Odası Başkanı Bahçivan, “Ne iş yapıyorsak yapalım, doğaya ve topluma karşı olumsuz etkileri azaltacak şekilde iş yapmak bu yolculuğun olmazsa olmazı.” dedi.

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, “Asıl bizi bekleyen korkutucu film, iklim değişikliği ve bunun yıkıcı etkileridir” diyor

“sorumlu üretim” yaklaşımını benimsediklerini belirterek, bu anlayışın iklim değişikliğine maruz kalmanın yol açtığı riskleri yönetmeyi de gerekli kıldığını söyledi. Bahçivan, 2021’i “sürdürülebilirlik yılı” ilan ettiklerini, bu yöndeki faaliyetlerde stratejik yönlendirmeyi yapmak amacıyla **ISO** Sürdürülebilirlik Platformu’nu kur-

duklarını anımsattı. Sürdürülebilir gelecek için dönüşümün artık kaçınılmaz olduğuna ve artık harekete geçmek için zaman kalmadığına vurgu yapan Bahçivan, “Ne iş yapıyorsak yapalım, doğaya ve topluma karşı olumsuz etkileri azaltacak şekilde iş yapmak bu yolculuğun olmazsa olmazı.” ifadelerini kullandı.

ŞANSSOHBETLERİ

Banka limitleri sorun olacak

Ali Ağaoğlu ve Hakan Güldağ gündemi değerlendirdi /09

Banka limitleri sorun olacak...

Ekonomist Ali Ağaoğlu ve gazeteci Hakan Güldağ bu hafta Şans Sohbetleri'nde iç ve dış ticaretin finansmanı konusunu ele aldı. Ağaoğlu, yurtdışında bankaları Türkiye'nin ithalattı finans etme konusunda istahlı görmediğini aktardı. Güldağ ise, üretici ve sanayicilerin bankaların limitlerini günün gereklerine uygun artırmalarının çok kritik olduğunu vurguladı.

Son dönemde hem iş dünyasının hem hükümetin gündemine oturan 'stokçuluk' konusunu tartışan ikili, sorunun fırsatlardan çok fiyatlamaya zorluklarından kaynaklandığını dikkat çekti. Sohbette emtia piyasalarındaki gelişmelere de değinildi. Güldağ'ın Sanayi Kongresi'nden getirdiği bir soruyu yanıtlayan Ağaoğlu metalleri değerlendirdi.

Güldağ: Bu sefer değişiklik olsun, Cenevre ziyaretine başlayalım mı? Yediğin içtiğin senin olsun, neler gözlemledin?

Ağaoğlu: Doğrudan söyleyeyim; bankacılarla görüşmemde genel izlenimim; Türkiye'nin ihracatının finansmanında sorun yok ama ithalattın finansmanında sorun yok ama ithalattın finansmanında sorun yok ama ithalattın finansmanında sorun yok ama ithalattın finansmanında sorun yok ama...

Güldağ: İstahlı değiller anlaşılır...
Ağaoğlu: Benim baktığım cephe özellikle dış ticaretin finansmanı ile ilgili. Türkiye ile ilgili kredi limitlerini ortaya koyacak, hatta iş yapacak kişilerden önce Türkiye'ye limit verip vermeyeceğine karar verecek kişilerle konuştum. Görünen o ki, var olan limitlerini kesinlikle artırmıyorlar. Biz müşteriler olarak onların ayağına gitmiş olmamıza rağmen adeta müşteriler peşinde değiller.

Güldağ: Genel manzara ile mi ilgili problem? Telaşa mahal var mı?

Ağaoğlu: Genel resim itibariyle var olan riskleri, vadeleri kısıltır ve miktarlarını azaltma gibi bir çabacılarında ama bunu çok hızlı yapma düşüncesinde değiller. Böyle bir panik hali söz konusu değil. Ama pek istah dayok. Major bir iyimserlik havası sezemedim doğrusu.

Güldağ: Aşına bakarsın bankaların kredi limitleri konusu içeride de iş dünyasının ciddi şekilde gündeminde. Herkesin gözü 31 Aralık'ta. Yeni yılda bankalar ne yapacak? Kredi limitlerini günün gereklerine uygun bir şekilde genişletecekler mi? Müthiş fiyat artışları var. Yemede artık haftada iki kere zam görmeye başladık diyor üretici. Sanayici işlediği hammaddeyi nasıl yerine koyacağını derdinde...

Ağaoğlu: İşletme sermayesi ihtiyacı ciddi arthi hemen her sektörde...

Güldağ: Bankalar istahsız davranırsa finansmanda çok büyük sorun yaşarız diyorlar. "Tefecinin eline düşeriz" dahi dediklerini duyuyorum. ISO'nun düzenlediği Sanayi Kongresi'nde bir yandan büyük ilgiyle sürdürülebilirlik meselesi izleniyordu salonda, bir yandan da molalardaki sohbetlerde sanayiciler kredi faizlerinde, Merkez Bankası'nın çok kısa sürede 400 baz puan indirerek politik faizini 15'e çekmesi ne karşın, ciddi bir gerileme olmadı diye ifade ediyorlardı. Yine 24'ler bilemedin 22'ler konuşuluyor. Bir ara 16,80'lere gerileyen rotatif krediler de yeniden yükselişe geçmiş. Üç ay öncesine göre çok daha tedirgin sanayici...

Ağaoğlu: Rotatiflerle iş göremezsiniz zaten, istenildiği an geri çağrılabilir. Kısa vadeli faizler de yükseldi.

Güldağ: Bu arada üretim ve siparişler konusunda işler büyük ölçüde yolunda gitmeye devam ediyor. Ancak ötürümüzdeki dönemde ihracat tarafında da bazı sıkıntılar yaşayabiliriz endişesi de artıyor gözlemledik. "Cesaretle uygun fiyat veriyorduk ama şimdi stoklarımız azaldıkça aynı rekabette fiyat veremiyoruz. Kurların bu aşırı dalgalanması, asgari ücret hepimizi düşündürüyor" diyorlar. Bir sanayici, "eşer kurları kısa sürede istikrar gelmezse kasarganın gözüne doğru ilerliyoruz" dedi.

Ağaoğlu: Ötürümüzde sorun yok çünkü...
Güldağ: Ön göremekten dolayı bir stokçuluk işi de büyük rahatsızlık yaratan bir konu olarak gündeme oturdu reel sektörde. Matbaa sektöründe faaliyet gösteren bir hanımefendi ile konuşum. "Tedarikçimizde kağıt var biliyorum ama alamıyorum. Vallahi artık utanmadım gittim firmaya daldım içeri, baktım her yer kağıt dolu. O da belirsiz-

Önümüzdeki yıl nikelin yıldızı parlayabilir

Güldağ: Sanayi Kongresi'nden özel bir soru getirdim. Bir sanayicimiz, özellikle sordu: Hangi metal önümüzdeki dönemde tırmanşa geçebilir?

Ağaoğlu: Altın ve gümüş, biraz platin yarı metaller. Platin yenilemelerinin sebebi de otomotiv şirketlerinin kullandığı bir değerli metal olması. Onlar da çip nedeniyle üretim yapamıyorlar, çip nedeniyle üretim yapamadıkları için de platin kullanıyorlar. Platinne olan talep büyük ölçüde azaldı, azalınca da diğer değerli metalleri de olumsuz yönde etkiledi diye düşünüyorum. Şu anda benim gördüğüm kadaryla yıl böyle bitiririz.

Önümüzdeki yıl hangi değerli metal nasıl performans gösterir sorusunda da; Yeşil Mutabakat'a uygun olarak nikel daha önemli metallerden biri olacak. Hayli dayak yemiş gümüşü de önümüzdeki dönem Yeşil Mutabakat içinde öne çıkacak değeri endüstriyel metal olarak düşünüyorum. Önümüzdeki yıl bakır tarafında çok önemli bir hareket bekliyoruz. Nedeni de önümüzdeki yıl ilk yarısında Çin tarafında yaşanan çarşının bakır tarafında etkisi olacağını düşünüyorum. Ama elektrikli araçlar gibi nedenleri nikel halen daha öncelikli. Tabii ki kobalt da buna eklenebilir ama onu çok yakından takip etmiyoruz.

likten yakınıyor. Ama buna mutlaka bir tedbir bulmak lazım. Piyasa sıkışıyor" diyor.

Ağaoğlu: Polisiye tedbirden bahsediyorsanız eğer, çözüm olmayacaktır. O kağıdı bugün görürsünüz, belki bir seferlik alırsınız. Polisiye tedbir ne getirir? İthal etmekten vazgeçer, o zaman hiç bulunamaz hale gelir.

Güldağ: Aynen, yaşandı zaten bunlar geçmişte. Stokçuluk yapıyorsa tabii ki savunulabilir bir yan yok. Ama asıl iş buna zemin hazırlamamak. Kök nedene bakmadan, cezalar, baskınlar filan işi daha da karıştırarak...

Ağaoğlu: Sorun o kağıdı satırsanız da fiyat yapamamasından kaynaklanıyor. Sorun beklentilerin bozulması. Enflasyon beklentilerinin bozulması. Bunları düzeltmediğiniz sürece polisiye alacağınız tedbirlerin hiçbir işe yaramayacağını size garanti ederim.

Güldağ: Biraz da caresizlikten ifade ediyor bunlar. Ateş düştüğü yeri yakıyor. Nerede duracak bu hareketlilik öngörülüyor. Merkez Bankası'nın yabancı yatırımcılarıyla olan sohbetinde artık faiz indirimine pek bir yer kalmadığı konuşulmuş. Tam acaba mı derken, yeni açıklamalar geliyor.

Ağaoğlu: Çok da bir önemi kalmadı aslında ama Türkiye'ye gelir gelmez yine ilk soru "Merkez Bankası önümüzdeki hafta ne yapar?" oldu.

Güldağ: Ben de sormuş olayım. Çünkü yine beklentiler çeşitlendi...

Ağaoğlu: "Aramızda 100-200 baz puanın lafı olmaz" noktasına geldik. Faizin kendisi sağlam bir göstergesi olmaktan ne yazık ki uzaklaştı. Faiz işi mevduat tarafında bankaların işini biraz kolaylaştırmakla birlikte kredi tarafında hiç kimenin işini kolaylaştırıyor. Hatta "çoklu faiz ortamına giriyoruz" da demiştik hatırlarsanız.

Güldağ: Yine de merak ediyordum...

Ağaoğlu: Hemen yarına baktığımız zaman belki faiz indirip indirmemesi bir önem arz ediyor ama mesele artık yarın değil bugün değil. Biz bir devalüasyon yaşıyoruz. 7,20'den 13,70'e baktığımızda yüzde 80'e yakın hareketin olduğu bir yerde 50-100 hatta 200 baz puanın pek bir önemi kalmamıştır.

Güldağ: Bunu beklentini paylaşmak için söylemiyordunuz değil mi?

Ağaoğlu: Hayır. Şu anda aynı politikayı devam ettireceklere 100 baz puan indirmesi lazım. Ama ben bu patikamın doğru bir patika olmadığını, sonunun bizi çok da hayırlı bir yere götürmeyeceğini her seferinde söylerdim. Ama diyorum ki, 100 baz puan yaptıktan sonra bir durmanız lazım kendi içinde tutarlı olmasını için.

Güldağ: 100 baz puan daha indirim kuru nasıl etkiler?

Ağaoğlu: Kuru pek etkilemez. Zaten

etkisi çok daha fazlaıylaçtı.

Güldağ: Bana bu kez 100'ün altında bir indirim gelecek gibi geliyor. Kurun da artık bir yerde sakinleşmesi lazım. Eğer bu kararlar tamamen ideolojik değilse, yarattığı tahribat bir noktada görülebilir, görülecektir. Enflasyon aldatma başını gidiyor. Bana daha ne kadar kayats kalınabilir ki. Tamam, sanayi büyüyor, yatırım istahı yüksek. Ama bunu bozmadan aksine güçlendirmemiz lazım. Piyasalar hiç durmadı. Çekler dönmeye. En büyük şansımız da bu bizim. Bunu bozarsak sonu çoklu organ yetmezliğine kadar gider mesallah...

Ağaoğlu: 16 Şubat 2021 tarihinde kur 6,8970 miş. Son günlerde gördüğümüz en yüksek seviye olan 13,92'ye göre -ki süre olarak 208 iş günü demek- yüzde 101,85 devalüe olmuş Türk Lirası. Zaten çok önemli bir oranda bu kur fiyatlandı. Bunun da önemli kısmı kasımdan bu yana geldi.

Güldağ: Dışarınmızı bizi etkileme ihtimali hangi yönde bekleniyor?

Ağaoğlu: Diyorlar ki "Türkiye'deki problem oraya gider buraya gider ve dünya piyasalarını etkiler." Hayır etkilemeyecek. Çünkü zaten biz 2 sene önceki operasyonlarla swap köprülerini yıkta, yabancı swap piyasalarının neredeyse tamamı Türkiye'den uzaklaştı. Yoklar. Yurtdışındaki piyasaların bizi etkileme ihtimali azaldı.

Güldağ: Para piyasaları tamam da ticari taraftan etki mutlaka olur...

Ağaoğlu: Ticari kanaldan etkileyecek. O yüzden anlattım Cenevre kanalına ilişkin gözlemlerimi. Bizi etkileyecek kanal orası. Artık finansal taraftan gelecek bir kur baskısı, kur şoku zor. Artık son kullanıcıyı etkileyecek bir durum söz konusu. O da dış ticaret tarafından gelecek olan etki. Biz evvel bahsettiğim kağıtçının kağıt tedarik edebilmesi için yurtdışına akreditif açıp açamayacağı sorusu. Parasını peşin verip mal alması gerekecek. O zaman Türkiye gerpekten cari açık veremez hale gelecek. Cari açıkla ilgili çok uzun zamandır büyük bir hata vardır söylemede, fonladığımız sürece cari açık problem değildir. Hayır fonlayabildiğimizin cari açık vermesini. Cari açık verememizin iki yolu vardır. Bir, uzun vadeli mal alırsız, gelir Türkiye'de peşin satarsız. Parayı sonra öderiz. İkincisi ise doğrudan yurtdışından kredi alırsız, onunla mal peşin alırsız sonra da kredi vadesini ödersiniz. Öyle de cari açık verirsiniz. Gördüğümüz kadaryla bu yönde yeni bir imkân şu an yok. Ancak eskileri ancak uzatırız. Bu da demektir ki sizin borçlanma tarafınız ve cari açık verememe kapasiteniz azalmıştır, artık nakde dönmeyeceksiniz.

Güldağ: Bu çok ciddi bir problem Türkiye için. Umarım bu noktalara gelmeyeceğiz.

Paritede yavaş yavaş dibi buluyoruz Euro 2022'de biraz daha şanslı olabilir

Güldağ: Pariteyi soracağım. Orası da hareketli.

Ağaoğlu: Pariteyle ilgili artık dibin bulduğumuz düşünün taraftan. Önemli düşüşlerden bir tanesini geçtiğimiz 2 hafta ile birlikte görüldük. 111 ile 112'nin altına indiğinde orası benim için son noktalarından bir tanesiydi. Paritenin 14,50-14,60'lara kadar çıkmasını bekliyorum. Yılı da bu seviyelerde kapatarız diye

düşünüyorum. Benim geçen sezer başında yaptığım 1,2150-1,2350 tahminim böylelikle bir tarih oldu. Tuturulamamış tahminlerimin içine altın harifleri yazacağımı yönü. Önemli düşüşlerden bir tanesi Euro tarafında biraz ıddılıyım. Özellikle Lagarde'nin söylediklerinden sonra. En azından faiz konusunda dengesiyle önemli ölçüde aradan çıkartacağı için Euro tarafında önümüzdeki yıl biraz daha şanslı olabiliriz.

Petrolde devletler üstü manipülasyon var hareket 65-85 dolar aralığında devam eder

Güldağ: Petrol de 6 hafta sonra yeniden yukarı hareketlendi. Yine "manipülasyon" mu var?

Ağaoğlu: Devletler eliyeye ya da ülkeler üstü diyelim, bu manipülasyon devam ediyor. Öncelikle Amerika stratejik rezervlerini satacağım dediği için bir düşüş oldu. Rusya'nın Ukrayna'ya olan askerî yaptırım meselesi var, orada halen daha NATO-Rusya arasındaki görüşmeler devam ediyor, savaş ihtimali az görünmüyor. Benim için iyi haberlerden bir tanesi kasa vadenin daha

uzun vadeye göre farkı önemli ölçüde azaldı. Bu istikrar açısından iyi bir haber. Yani petrol fiyatında daha istikrarlı bir döneme giriyor olabiliriz. Önümüzdeki yılın başı itibariyle eğer ki İran devreye girecek olursa, ki bu ihtimal geçen sezer başında vardı, bu seneden itibaren daha da güçlenecek diye düşünüyorum. Bir parça daha en azından 3 haneli rakamlarda biz 2022'de görüşmeler devam ediyor, savaş ihtimali az görünmüyor. Tahminim 65-85 dolar aralığında hareket edecektir.